

کمدی نباشی باختی!

کیا تا صدیق مقدم خبرنگار گروه فرهنگ

موضوع اکران در سینما یکی از بحث‌های پر مناقشه میان اهالی فرهنگ و هنر است. عده‌ای معتقدند میزان فروش فیلم‌ها تنها به خود اثر بر نمی‌گردد و عوامل

نگاهی به جدول فروش هم این طور القا می‌کند که آثار کمدی شانس بیشتری در فروش شدن دارند. در گزارش پیش‌رو کم‌فروش‌ترین آثار اکران‌شده در سال ۱۴۰۳ را بررسی کردیم. بر اساس آمارهای که به‌دست آوردیم از میان ۱۵ فیلمی که سهم کمتری در گیشه داشتند دو فیلم در ژانر کودک و نوجوان، یک اثر در ژانر اکشن و ۱۲ اثر دیگر در ژانر درام تولید شده بودند.

سینما دار گرفته تا پخش‌کننده، بسته به سلیقه مخاطب و با در نظر گرفتن فروش گیشه به بعضی فیلم‌های بیشتری می‌دهند و این موضوع کاملاً مشهود است. برای مثال فیلم کمدی «فصل» سال ۱۴۰۱ در سینماها اکران شد و به مدت یک سال روی پرده بود. اتفاقی کم‌سابقه که صدای تهیه‌کنندگان دیگر را هم درآورد. با همه این صحبت‌ها همچنان مدیریت اکران دچار یک چالش جدی است و

مختلفی در آن دخیل است. برای مثال ژانر فیلم، تعداد سانس‌ها و سالن‌های اختصاص داده‌شده و ساعت اکران همگی در پر فروش یا کم‌فروش شدن یک اثر تأثیر دارد. برای مثال نگاهی به سامانه خرید بلیت‌های سینما نشان می‌دهد تعداد سانس‌هایی که به یک اثر کمدی اختصاص داده می‌شود، بیشتر از یک فیلم درام یا کودک و نوجوان است. در واقع مجموعه‌ای از دست‌اندرکاران، از

کم‌فروش‌ترین ژانر

فیلم کمدی، چهار درام، یک جنگی و دو فیلم کودک و نوجوان رسیدیم. «نفرین آرتا»، «لختگی»، «این جمعیت قابل کنترل»، «کوجه‌زایی‌ها»، «سودابه»، «شگرده»، «مصائب شیرین ۲»، «تاوان»، «نیودنت»، «کارزار»، «آن‌ها مرا دوست داشتند»، «خانه شیشه‌ای»، «شنگول منگول»، «سفر پرماجرا» و «سه جلد»، اسامی ۱۵ فیلم شکست‌خورده در گیشه سینما بر اساس سامانه فروش سمفا است. در واقع مجموع فروش این ۱۵ اثر عدد سه میلیارد و ۱۹۲ میلیون تومان است. یعنی زیر یک درصد از فروش کل سینما. این در حالی است که ۱۵ فیلم پر فروش با رقم یک هزار و ۵۹ میلیارد تومان صاحب ۹۲٪ از فروش گیشه است.

در ۸ ماه نخست سال جاری، ۴۹ فیلم در سینماها اکران و با آمدن ۲۲ میلیون و ۷۰۲ هزار مخاطب، یک هزار و ۲۶۲ میلیارد و ۸۰ میلیون تومان عاید گیشه شد. از میان فیلم‌های اکران‌شده ۲۶ اثر درام، ۱۲ اثر کمدی، ۷ فیلم کودک و نوجوان، ۲ اثر دفاع مقدس، یک اثر ورزشی، یک اثر اکشن و یک اثر جنگی بودند. همان‌طور که پیش‌تر گفتیم بر اساس آمار موجود در سامانه سمفا (سامانه مدیریت فروش و اکران سینما) از میان ۱۵ اثر کم‌فروش در گیشه، دو فیلم در ژانر کودک و نوجوان، یک اثر در ژانر اکشن و ۱۲ اثر دیگر در ژانر درام تولید شده بودند. در این میان اما ژانرهای پر فروش‌ترین فیلم‌ها را هم بررسی کردیم که به هشت

اعتراض فیلمسازان به مدیریت اکران

اکران فیلم در سینماهای کشور یکی از موضوعاتی است که همواره اعتراض برخی فیلمسازان را به دنبال داشته است. آن‌ها معتقدند سالن‌ها و سانس‌های طلایی نمایش آثار در اختیار آثار کمدی قرار می‌گیرد و فیلم‌ها در ژانرهای دیگر فرصتی برای دیده شدن پیدا نمی‌کنند، اما اگر این فرصت به آن‌ها داده شود می‌توانند با آثار کمدی رقابت کنند.

برای مثال در گفت‌وگویی که پیش از این با بابک خواجeh پاشا، کارگردان «در آغوش درخت» داشتم گفته بود: «ما روزانه ۱۱۸ سانس داریم در مقابل ۷۰۰ سانس برای فیلم‌های کمدی! اگر نسبت به تعداد سانس‌ها نگاه کنید، فروش ما هفت هشت برابر آنهاست.» یاد روزهای پیش بود که علی اوجی تهیه‌کننده گفته بود: «آنچه در اکران اتفاق می‌افتد این است که وقتی می‌بینند مثلاً یک فیلم اجتماعی ۵۰۰ میلیون فروخته و یک فیلم کمدی یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون، سانس‌های فیلم ۵۰۰ میلیونی را می‌گیرند و به آن فیلم کمدی می‌دهند. در صورتی که هر کدام به‌درستی کار خود را پیش می‌برند و حتماً سینمای کمدی خوب هم به‌توجه بیشتری نیاز دارد و این رویه فعلی درست نیست.» در جایی دیگر مجید توکلی، کارگردان سینما

می‌گوید: «چندین ماه است به در و دیوار می‌زنم که لایه‌لای انبوهی از کمدی‌ها فیلم‌مان را اکران کنیم، امنی نشود، نمی‌گذرانند. میراث‌رفنگان قبلی، حمایت‌های چشم‌پسته از چرخه سینمای کمدی بود که حالا دودش دارد توری چشم سینماگران اجتماعی و مستقل می‌رود.» صحبت‌هایی که خواننده شدت آنها نمونه کوچکی از اعتراض فیلمسازان به نحوه اکران است و به امروز و دیروز مربوط نمی‌شود. بخشی از این مدیریت به‌سازمان سینمایی و بخشی دیگر به سالن‌دارها مربوط می‌شود و این موضوع از چند جهت قابل بررسی است. اول اینکه مدیران سینمایی باید با سیاست‌گذاری‌های مناسب به فیلمسازان پر و بال دهند تا در ژانرهای غیر از کمدی هم فیلم بسازند. آن‌ها البته باید توجه کنند که آثار تولیدشده قرار است اکران شود و آن‌ها باید یک مسأله‌ای را در صدور پروانه نمایش و نحوه اکران رعایت کنند. امروزه سینما در کشور به‌عنوان یک صنعت حساب می‌شود و درآمد ناشی از آن در جای خودش امر مهمی است اما این موضوع نباید به سمتی برود که فیلمسازان تصمیم بگیرند تنها در یک ژانر خاص فیلم بسازند و باقی ژانر‌ها به‌مرور به بیراهه بروند.

جزئیات «فرهنگستان» از سریال «بلیت یک طرفه» در شبکه نمایش خانگی

حمله یک سریال به قمار اینترنتی

بازیگر ۵۲ ساله اهل ترکیه سپرده که برای طیفی از مخاطبان ایرانی به خاطر سریال پربیننده «گوزل» شناخته می‌شود. از طرفی به علت آنکه نماوا این روزها در شرایط نامناسبی قرار دارد و از طرف دیگر چون «بلیت یک طرفه» نخستین تجربه سریال‌سازی کارگردانش پوریا حیدری اوره است، مشخص نیست چقدر می‌توان به این اثر امید داشت اما این مجموعه، از جهتی دیگر دارای اهمیتی قابل توجه است: مسئله سایت‌های شرط‌بندی که تاکنون به شکل جدی، سوژه یک سریال نمایش خانگی نبوده است.

البته خود را در شبکه‌های اجتماعی سرمایه‌گذار و کارآفرین معرفی می‌کند و به علت داشتن سابقه خوانندگی، دعواهای دروغین اینستاگرامی و سبک زندگی لاکچری، دنبال‌کنندگان فراوانی دارد اما پیش از این‌ها به کلاهبرداری از طریق سایت‌های شرط‌بندی و رمزارز متهم است و به‌عنوان یکی از سرشاخه‌های شبکه خارج‌نشین کلاهبرداری‌های اینترنتی از ایرانیان شناخته می‌شود. بنابراین با توجه به آنکه این شخص همچنان در اروپا به سر می‌برد و با وجود سابقه بازداشت در سال‌های اخیر، هنوز به ایران مسترد نشده، این احتمال وجود دارد که سریال «بلیت یک طرفه» اقتباسی وفادارانه از ماجراهای او نباشد.

ترکیب امیرشقایق و حاتمی و مختاری؟

از اواخر دهه ۹۰ و با جدی‌تر شدن مبارزه رسمی دادگستری با سایت‌های قمار و کلاهبرداری خارج از کشور، چند مجرم شبکه یادشده، به ایران بازگردانده شدند که اسامی برخی از آنان هنوز هم اعلام نشده اما بعضی موارد مثل میلاد حاتمی، مسعود ترکیبی و محمدرضا زاهدی با سر‌وصدای قابل توجهی بازداشت و به ایران مسترد شدند. با این حال، گفته می‌شود سرکرده یا پدرخوانده این شبکه، فردی به نام سعدالله امیرشقایق است که اگرچه چند ماه پیش در ترکیه بازداشت شد، ولی هنوز از استرداد او به ایران خبری نیست. بنابراین ممکن است مجموعه «بلیت

شماره	فیلم	کارگردان	ژانر	فروش (تومان)	سالن	سانس	تاریخ اکران
۱	نفرین آرتا	مجید کریمی	درام	۳۵ میلیون	۴۳	۱۳۶	۱۴۰۳/۰۷/۰۴
۲	لختگی	کاوه دهقانپور	درام	۹۷ میلیون	۴۳	۲۱۱	۱۴۰۳/۰۶/۲۸
۳	این جمعیت قابل کنترل	محمدتین اوجانی	درام	۱۳۸ میلیون	۶۹	۳۶۷	۱۴۰۳/۰۳/۳۰
۴	کوجه‌زایی‌ها	امیرحسین تقفی	درام	۱۴۷ میلیون	۱۹۸	۴۷۶	۱۴۰۳/۰۳/۲۳
۵	سودابه	محمدعلی سجادی	درام	۱۵۱ میلیون	۸۸	۴۰۹	۱۴۰۳/۰۵/۳۱
۶	شگرده	فرزاد موتمن	درام	۱۶۸ میلیون	۶۲	۳۷۲	۱۴۰۳/۰۸/۰۹
۷	مصائب شیرین ۲	علیرضا داوودنژاد	درام	۱۷۰ میلیون	۱۴۶	۵۶۷	۱۴۰۳/۰۵/۰۳
۸	تاوان	رامین سهراب	اکشن	۱۸۹ میلیون	۹۱	۴۵۲	۱۴۰۳/۰۲/۱۹
۹	نیودنت	کاوه سجادی حسینی	درام	۲۳۰ میلیون	۸۲	۴۵۸	۱۴۰۳/۰۸/۱۶
۱۰	کارزار	شهرام اسدزاده	درام	۲۳۷ میلیون	۹۵	۵۶۸	۱۴۰۳/۰۶/۱۵
۱۱	آنها مرا دوست داشتند	محمدرضا رحمانی	درام	۲۸۸ میلیون	۹۵	۵۵۹	۱۴۰۳/۰۷/۲۵
۱۲	خانه شیشه‌ای	امیرپورکیان	درام	۲۹۹ میلیون	۷۹	۳۹۳	۱۴۰۳/۰۵/۳۱
۱۳	شنگول منگول	کیانوش دالوند و فرزاد دالوند	کودک و نوجوان	۳۴۱ میلیون	۱۴۲	۲۲۴	۱۴۰۳/۰۸/۳۰
۱۴	سفر پرماجرا	حجت‌الله سیفی	کودک و نوجوان	۳۴۹ میلیون	۱۴۵	۸۸۹	۱۴۰۳/۰۵/۲۳
۱۵	سه‌جلد	مهدی اسماعیلی	درام	۳۵۴ میلیون	۱۰۲	۵۹۱	۱۴۰۳/۰۸/۱۶

رفع اتهام از پلتفرم‌ها

خصوصاً به این علت که مجموعه‌های نمایش خانگی مدت‌هاست به بی‌توجهی به نیاز مخاطب و توجه صرف به خواست او متهم می‌شوند. به عبارت دیگر در حالی که پلتفرم‌ها همواره متهم‌اند تنها به کسب درآمد می‌اندیشند و مسئولیت اجتماعی خاصی برای خود تعریف نمی‌کنند، حال حضور آنها در میدان مبارزه فرهنگی و رسانه‌ای با سایت‌های شرط‌بندی اتفاقی امیدوارکننده است.

از آنجا که تاکنون نشانه‌ای از سرمایه‌گذاری نیروی انتظامی یا نهادهای اطلاعاتی روی سریال «بلیت یک طرفه» منتشر نشده، به نظر می‌رسد این مجموعه به‌عنوان محصول مستقل بخش خصوصی تولید شده و به پخش می‌رسد. به همین دلیل، انتخاب سایت‌های شرط‌بندی به‌عنوان سوژه از سوی سازندگان آن، اتفاق قابل توجهی است که کمتر در محصولات نمایش خانگی یافت می‌شود؛

پلتفرم در مسیر مسئولیت اجتماعی

در بررسی ابعاد فرهنگی یا آموزشی پلتفرم‌های وی‌اودی، بیش از هر چیزی باید به مدل فعالیت آنها و جنس مخاطب هدف این سرویس‌ها توجه کرد. پلتفرم‌ها از آنجایی که از تماشاگر محتوا توسط بخش اندکی از طبقه متوسط و مرفه جامعه -چه مشترک و چه مخاطب غیرمشترک- کسب درآمد می‌کنند، تنها زمانی به شکل مستقل و بدون استفاده از بودجه عمومی کشور، محصولاتی دارای ابعاد فرهنگی، آموزشی یا ملی و استراتژیک می‌سازند که موضوع مورد نظر برای جنس مخاطب خاص این سرویس‌ها، قابل پذیرش باشد. این امر به‌طور مشخص در موضوعاتی رخ می‌دهد که درباره آن توافق در عرف -فارغ از دیدگاه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی طیف‌های مختلف- وجود داشته باشد. از این موضوعات به‌طور مثال می‌توان به مبارزه با مواد مخدر، قاچاق، انواع جنایات‌های خشن یا همین مسئله سایت‌های شرط‌بندی اشاره کرد که در آثاری چون «مرداب»، «پوست شیر»، «باغی» و «هفت» به چشم می‌خورد. در غیر این صورت درباره بعضی جرایم که جنس مخاطب پلتفرم‌ها، مخالف چندان با آن ندارد، حتی ممکن است

سریال‌ساز و پلتفرم طرف مجرم را بگیرد که از این جمله آثار می‌توان به «خون‌سرد» یا «افعی تهران» اشاره کرد. در برخی موضوعات ملی و استراتژیک مانند سریال‌هایی چون «سقوط»، «آقازاده» یا «روز بلوا» نیز پلتفرم‌ها به‌طور معمول در شرایطی ورود می‌کنند که سرمایه تولید اثر از نهادی دولتی، عمومی یا نظامی تأمین شده باشد. به هر حال در تحلیل رفتار سرمایه‌گذاری پلتفرم‌ها باید به خاستگاه بخش خصوصی آنها توجه کرد؛ چراکه این شرکت‌ها پیش از هر تولید، به سود و زیان آن -چه در ابعاد اقتصادی و چه در ابعاد اجتماعی- می‌اندیشند و دلیلی نمی‌بینند سری را که درد نمی‌کند، دستمال ببندند و برای آورده مالی معمولی، عده‌ای از مخاطبان‌شان را که در باره بعضی از این مسائل استراتژیک، به هر ترتیب با سیاست‌های رسمی زاویه دارند، دفع کنند. بنابراین به نظر می‌رسد اگر سیاست‌گذاران فرهنگی کشور برای استفاده از ظرفیت قابل توجه پلتفرم‌ها در دسترسی به مخاطب طبقه متوسط برنامه دارند، راه آن توجه به اقتضانات اکوسیستم پلتفرم‌های وی‌اودی و مسائل و محدودیت‌های احتمالی آنهاست.